

ניכוי הוצאות רכב שרכש תאגיד ונרשם על שם אדם אחר במרשם משרד הרישוי

אוגוסט 2011

חוזר מקצועי מספר 26/11

בשנת 2007 פורסמה על ידי רשות המסים הנחייה פנימית לפקדי השומה הקובעת, כי באם כלי רכב רשום במרשם משרד הרישוי על שם בעל מניות או עובד בתאגיד (או אחר) - הרכב אינו נחשב כרכב מעביד (גם אם התאגיד שילם בגין רכישתו), ולפיכך, התאגיד אינו יכול לנכות בגינו הוצאות רכב לצורכי מס¹.

לאחרונה התפרסם פסק דין של בית המשפט העליון (רע"א 7161/08 המוסד לביטוח לאומי נ. הראל), שבו אישר בית המשפט העליון את קביעתן של ערכאות קודמות שקבעו, כי לעניין התחשבות בין המוסד לביטוח לאומי לחברות הביטוח - בהתאם למסמך ההבנות שנחתם ביניהם - יש להחשיב כ"רכב מעביד" - רכב המצוי בבעלות המעביד על פי דיני הקניין, ולא דווקא רכב הרשום על שמו במשרד הרישוי.

יודגש, כי פסק דין זה אינו מחייב את רשויות המס, אולם עשוי לקבוע מסמרות בדיון עתידי בסוגיה.

בהתאם לזאת, מומלץ, כי כאשר רכב נרכש על ידי תאגיד ומדווח בספריו כרכשו - על התאגיד לוודא שהרכב ייחשב בבעלות התאגיד לצרכי מס, בהתאם לדיני הקניין. נבהיר, כי יש לתת על כך גילוי בדוח המס המוגש לרשויות המס.

העובדות

- הסכם ומסמך הבנות, שנחתמו בין המוסד לביטוח לאומי לחברות ביטוח, נסבו אודות זכות שיבוב² של הביטוח הלאומי כלפי חברות הביטוח במקרה של תאונה ב"רכב מעביד".
- במסמך ההבנות נקבע, כי "רכב מעביד" הינו "רכב בבעלות מעביד" או "רכב שכור על ידי מעביד".
- בערכאות קודמות נקבע, כי כרכב "בבעלות מעביד" - ייחשב רכב המצוי בבעלות המעביד על פי דיני הקניין, ולא דווקא רכב הרשום על שמו במשרד הרישוי.

השאלה במחלוקת

- כיצד יש לפרש את הביטוי "רכב בבעלות המעביד". האם כוונת הצדדים היתה לרכב שהבעלות עליו רשומה במשרד הרישוי על שמו של המעביד? או שמא, רכב שהבעלות מכוח דיני הקניין היא של המעביד והרישום אינו משקף בהכרח בעלות זו?

¹ הוראת היועץ המשפטי למס הכנסה משנת 2007: "לא תינתן עוד לתאגיד האפשרות לטעון בפני רשות המסים, כי כלי הרכב הוא בבעלותו, אם במרשמי רשות הרישוי כלי הרכב אינו רשום על שמו".

² זכות שיבוב - המבטח משלם למבוטח ולאחר מכן תובע את נזקיו מצד שלישי.

טענת המוסד לביטוח לאומי (המערער)

- המבחן להכרה בבעלות על רכב הוא מבחן על שם מי רשום הרכב ולא מבחן השימוש או ההחזקה או הבעלות בפועל.

טענת חברות הביטוח (המשיבות)

- המבחן הוא מבחן הבעלות על פי דיני הקניין ולא על פי רישום הרכב.

דיון

- הפרשנות, שמציע המוסד לביטוח לאומי, היא בפועל מרחיקת לכת: לשיטתו על פי מסמך ההבנות אין כל חשיבות לבעלות על פי דיני הקניין אלא לרישום במשרד הרישוי בלבד.
- אם אכן ביקשו הצדדים, כטענת המוסד לביטוח לאומי, להיפרד ממושג הבעלות ולדבוק במקומו ברישום בלבד - גם במקרים בהם אין הרישום מעיד בפועל על הבעלות הקניינית - היה הדבר צריך להשתקף בהסכם.
- הרישום במשרד הרישוי הוא בעל ערך ראייתי של ממש אך אין הוא בא, לצורך מסמך ההבנות, להחליף את המונח "בעלות" בהוכחה ממשית.
- בפסיקה קודמת נקבע, כי "בעלות רשומה" מוכיחה את קיומה של זכות הבעלות, אולם לרישום זה אין תוקף מכונן באשר למיטלטלין. הרישום במשרד הרישוי, אינו מכונן את הזכות הקניינית, והבעלות בכלי רכב עשויה לעבור גם ללא כל רישום בפנקסים הראייתיים, אף כי במקרים בהם נערך שינוי ברישום - תינתן לו משמעות ראייתית.
- דעת מרבית בתי המשפט - בערכאות השונות - הייתה, כי כוונת הצדדים בביטוי "רכב בבעלות המעביד" - במסמך ההבנות - היא לרכב המצוי בבעלותו של המעביד על פי דיני הקניין ולא לרכב הרשום על שמו במשרד הרישוי.

נפסק

בנסיבות אלו יש לדחות את הערעור שהגיש המוסד לביטוח לאומי ולקבוע שהגדרת "רכב מעביד" כוללת בתוכה גם רכב שנרכש על ידי המעביד ונמצא בבעלותו אף אם אינו רשום על שמו במשרד הרישוי.

בדבר שאלות נוספות ניתן לפנות ל-:

רו"ח דגנית דגן, בטלפון: 03-6382768 dganit@mbt.org.il

רו"ח אלי בירנבוים, בטלפון: 03-6382805 elib@brit.org.il